

УДК 378.147

DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/60-3-31>

Ольга ОСАУЛЬЧИК,

orcid.org/0000-0003-4933-0652

кандидат педагогічних наук,

доцент кафедри іноземної філології та перекладу

Вінницького торговельно-економічного інституту

Державного торговельно-економічного університету

(Вінниця, Україна) *o.osaulchyk@vtei.edu.ua*

РОЗВИТОК ДИСКУРСИВНОГО МОВЛЕННЯ СТУДЕНТІВ В ПРОЦЕСІ ІНШОМОВНОГО ОНЛАЙН СПІЛКУВАННЯ

Стаття присвячена пошуку шляхів ефективного розвитку дискурсивного мовлення студентів під час онлайн спілкування. Професійна спрямованість дискурсивного мовлення визначає його актуальність в контексті фахової міжкультурної комунікації. Визначено основні чинники ефективної реалізації дискурсу в ході онлайн спілкування: володіння лінгвістичною базою професійного змісту, набір відповідних соціокультурних знань, розуміння екстралінгвістичного контексту комунікації, увага як до вербальних, так і до невербальних засобів комунікації. Аналіз наукових праць, присвячених розвитку дискурсивного мовлення студентів: підготовчий, тренувальний, творчий. В ході дослідження було виявлено взаємозумовленість змісту навчального процесу до певного типу дискурсу. Було констатовано наявність незліченої кількості різних видів і підвидів дискурсу у зв'язку з постійним розвитком суспільства. Останнє зумовлює явище сталої трансформації і модифікації існуючих типів дискурсу, сприяє появі нових видів та зникненню вже існуючих, об'єднує або ж розділяє дискурси на підвиди. Враховуючи той факт, що на сьогодні не існує єдиної затвердженої класифікації типів дискурсу, ми орієнтувалися на фахову спрямованість вищої школи й дотримувалися класифікації в залежності від об'єкту впливу. Відтак, основним типом дискурсу для навчання студентів став «інституційний дискурс», який має різні напрями в залежності від спеціалізації: адміністративний, офісний, банківський, педагогічний, медичний, армійський, церковний та ін. Відповідно до попередньо виділених етапів розвитку дискурсивного мовлення було охарактеризовано комплекс спеціально підібраних вправ, орієнтованих на студентів економічних спеціальностей. Комплекс вправ розподілений на три блоки й включає підготовчо-, тренувально- і творчо-дискурсивні вправи. В площині онлайн спілкування було взято орієнтир на підготовку до професійної інтернет-комунікації, що включає відео-конференції, листування через електронну пошту, робочі доповіді або презентації, телефонні розмови в популярних додатках Viber, WhatsApp, Telegram, дошки оголошень тощо.

Ключові слова: дискурсивне мовлення, онлайн спілкування, міжкультурна комунікація, інституційний тип дискурсу, комплекс вправ, етапи становлення.

Olga OSAULCHYK,

orcid.org/0000-0003-4933-0652

Candidate of Pedagogical Sciences,

Associate Professor at the Department of Foreign Philology and Translation

Vinnitsia Institute of Trade and Economics of State University of Trade and Economics

(Vinnitsia, Ukraine) *o.osaulchyk@vtei.edu.ua*

DEVELOPMENT OF STUDENTS' FOREIGN LANGUAGE DISCOURSE COMPETENCE IN THE PROCESS OF ONLINE COMMUNICATION

The article is devoted to finding ways for effective development of students' foreign language discourse competence in online communication. The professional orientation of discourse competence predetermines its relevance for future professional intercultural communication. We also defined the main factors for effective implementation of foreign language discourse during online communication (the professional linguistic base, relevant sociocultural knowledge, understanding the extralinguistic context of communication, attention to both verbal and non-verbal means of communication). The analysis of scientific research connected with the development of discourse communication made it possible to identify three main stages of the formation of students' foreign language discourse competence: preparatory, training, and creative. In the course of our research, the interdependence between the content of the educational process and a certain type of discourse was revealed. We stated that there are countless different types and subtypes of discourse because of the constant society development. The latter causes the phenomenon of regular transformation and modification of existing discourse types, promotes the emergence of new types and the disappearance of existing ones, unites or divides discourses

into subtypes. Taking into consideration the fact that today there is no single classification of discourse types, we focused our attention on the professional direction of higher education. Thus we followed one of the suggested classifications of discourse types with the division according to the object of influence. Therefore, the predominant type of discourse for students has become 'institutional discourse', that has different variants depending on specialization: administrative-, office-, banking-, pedagogical, medical, army-, church-discourse etc. In accordance with the previously defined stages of the development of discourse competence, a set of specially selected exercises aimed at students of economic specialties was grouped and characterized. The set of exercises is divided into three blocks and includes preparatory, training and creative-discourse exercises. In online communication we focused on professional Internet communication, including video conferences, correspondence via e-mail, work reports or presentations, work on using audio and video resources for professional purposes, phone conversations in the popular apps like Viber, WhatsApp, Telegram, bulletin boards, etc.

Key words: foreign language discourse competence, online interaction, intercultural communication, institutional type of discourse, set of exercises, stages of discourse competence formation.

Постановка проблеми. В умовах сучасності пріоритетом у викладанні іноземних мов залишається комунікативний підхід, проте у дещо оновленому форматі. Враховуючи як реалії сьогодення в Україні, так і загальні світові тенденції фокус реалізації комунікативного аспекту змістився у площину онлайн-спілкування. З іншої сторони глобальні процеси та посилена міграція населення в умовах військового стану все більше активізують необхідність вивчення іноземної мови з професійною метою. Наслідком останнього є популяризація у вищих навчальних закладах відповідних предметів «Іноземна мова за професійним спрямуванням», «Ділова іноземна мова», «Професійна комунікація іноземною мовою» тощо. В означених умовах актуальним і перспективним вважаємо розвиток дискурсивної іншомовної компетенції студентів, орієнтованої на професійне спілкування в онлайн-середовищі. На думку Т. Литнєвої дискурсивна компетенція виступає професійно значущим компонентом підготовки майбутніх фахівців, за допомогою якого засвоюються способи мовленнєвої діяльності, задається інтерактивний аспект майбутньої професійної діяльності, формується готовність фахівця до міжкультурного діалогу (Литнєва, 2019). У свою чергу, саме готовність до міжкультурної комунікації та дискурсу є визначальною характеристикою «відповідального громадянина» як представника власної країни (Осаульчик, 2015: 51), що вкрай необхідно в сучасних умовах воєнного стану.

Дискурсивне мовлення, зокрема іншомовне мовлення в умовах онлайн середовища, є малодослідженою галуззю мовознавства. Визначений аспект потребує як теоретичного підґрунтя, так і практичної складової. Останнє, на нашу думку, має бути реалізованим у відповідному комплексі вправ від найпростіших до ускладнених, що орієнтовані на поступове і свідоме формування дискурсивної іншомовної компетенції студентів.

Аналіз досліджень. Кількість наукових досліджень, присвячених розвитку дискурсивного мов-

лення поступово зростає. Більшість науковців, як вітчизняних, так і зарубіжних, розглядають розвиток дискурсивного мовлення в контексті формування загальної комунікативної компетенції: С. Бондар, Т. Груша, І. Знаменська, В. Костенко, Т. Литнєва, А. Сікалюк, І. Сологор, JP. Gee, J. Koay, P. Lorenz-Spreen, TM Milani, JE Richardson та інші.

Мета статті – визначити чинники ефективного формування дискурсивного іншомовного мовлення студентів в площині онлайн комунікації.

Виклад основного матеріалу. Основою дискурсивного мовлення постає сформована навичка володіння основами дискурсу. На сьогодні дискурс посідає центральне місце в системі навчання міжкультурної комунікації.

Ще у 60–70-х рр. ХХ ст. під терміном «дискурс» розуміли зв'язну послідовність речень або мовленнєвих актів, що співвідносно з поняттям «текст», проте у сучасній педагогічній практиці дискурс визначається як «складне комунікативне явище, яке окрім тексту включає в себе екстралінгвістичні фактори (знання про світ, думки, установки, цілі адресата), необхідні для розуміння тексту» (Литнєва, 2019).

Текст як джерело інформаційного змісту, у свою чергу, є засобом реалізації головної мети дискурсивного мовлення, тобто досягнення комунікативного завдання у конкретній ситуації спілкування. На відміну від тексту, іншомовне дискурсивне мовлення орієнтоване на представника іншої культури та може бути вираженим не лише вербальними, а також невербальними засобами мови. З іншої позиції готовий текстовий відрізок є основою складовою дискурсивного мовлення, в ході якого покроково досягаються цілі мовленнєвого акту. Аналіз наукових праць, присвячених оволодінню дискурсивної компетенції, дає змогу виділити три основні етапи формування дискурсивного іншомовного мовлення студентів:

1) Підготовчий – ознайомлення з різновидами дискурсу і жанрами професійної сфери спілку-

вання (анотація, реферат, тези, повідомлення, біографія, офіційний лист, приватний лист, наукова доповідь, інтерв'ю тощо). Цей етап спрямований на системне і комплексне вивчення теоретичного матеріалу, ознайомлення з окремими видами дискурсу та супутніми новими поняттями, формування базових умінь створювати і сприймати текстовий контент екстралінгвістичному контексті. При чому, знання про певний конкретний вид дискурсу має базуватися на аудіовізуальному уявленні, за допомогою якого презентується автентична комунікативна ситуація, комуніканти-представники іншої культури, їх мовна та немовна поведінка.

2) Тренувальний – перенесення попередньо набутих теоретичних знань в практичну площину, апробація компонентів дискурсивної компетентності, виконання вправ на оволодіння мовними засобами і структурою окремих різновидів дискурсу. Комплекс вправ має бути орієнтованим на побудову логіко-сислової структури тексту, розуміння і слідування меті комунікативного акту; засвоєння відповідного набору лексико-граматичних засобів, а також невербальних засобів комунікації, характерних для культури середовища реципієнта. Це етап попереднього тренування на відтворення різних дискурсів одного типу та дискурсів різних видів.

3) Творчий – навчання орієнтуватися в різних, можливо, навіть непередбачуваних умовах комунікації, формування вміння співвідносити поставлену мету із ситуацією спілкування, вибирати відповідний формат дискурсу і здійснювати його реалізацію в умовах, що імітують реальне спілкування. Це етап вільного спілкування та творчості з можливістю використання вивчених типів дискурсів на основі проблемної ситуації іншомовного культурного середовища.

На сьогодні немає єдиної затвердженої класифікації дискурсів, першопричною чому є постійний розвиток суспільства, що спонукає з одного боку до появи все нових різновидів дискурсу, а з іншого нівелює застарілі види. Окрім того, як вказує Джеймс Пол Джі, один вид дискурсу може поділитися на декілька різновидів; з часом два чи декілька типів дискурсу можуть об'єднатися; у процесі еволюції назва дискурсу може залишитися незмінною, проте мати інше змістове наповнення; наявні дискурси не існують відокремлено, а перебувають у певній взаємодії; у процесі спільної діяльності види дискурсу можуть тимчасово модифікуватися; кількість наявних дискурсів незлічenna; не можна чітко визначити межі дискурсу, тому що кожен вид не існує відокрем-

лено, а перебуває в певній взаємодії з іншими; оскільки межі дискурсу не є сталими, то відповідно трансформується їхнє змістове наповнення (JP Gee, 2014: 21–22). Разом з тим, дискурс можна поділити на два види за формою репрезентації: письмовий та усний. За кількістю учасників дискурс усної форми поділяють на: комунікацію внутрішню (1 особа), міжлюдську (2 особи), малих груп (3–5 осіб), публічну (20–30 і більше), організаційну (100 і більше), масову (1000 і більше). Ураховуючи паравербальні засоби комунікації, А. Загнітко виділяє також одно- та двобічно вербалізований дискурс (Загнітко, 2008: 24).

Проте, найповнішою, на наш погляд, є класифікація дискурсів залежно від об'єкту впливу за О. Лисенко: 1) дискурс повсякденного спілкування (побутова комунікація, дружні розмови, плітки, побутові конфлікти та ін.); 2) інституційні дискурси (адміністративний, офісний, банківський, педагогічний, медичний, армійський, церковний та ін.); 3) публічний дискурс (дискурс громадянської ініціативи та виступів, дипломатичний, PR-дискурс; 4) політичний дискурс (дискурс політичних ідеологій, акцій, інститутів); 5) медіа-дискурси (ТВ-дискурс, дискурс кіно, реклами та ін.); 6) арт-дискурси (літературний, музичний, образотворчого мистецтва, модельний та ін.); 7) дискурс ділової комунікації (дискурс ділових перемовин, бізнес-комунікації); 8) маркетингові дискурси (дискурс реклами, продажу, споживчий, сервісний та ін.); 9) академічний дискурс (дискурс наукових спільнот, наукових та гуманітарних дисциплін); 10) культурно-світоглядний дискурс (дискурс культурних епох, філософських та релігійних течій (Лисенко, 2018: 130–132).

В процесі навчання дискурсивному мовленню у вищих навчальних закладах перевага надається дискурсу побутового спілкування та інституційному дискурсу в залежності від професійної спрямованості та обраного фаху. Ми вирішили обрати для розгляду останній, орієнтуючись на студентів економічних вищих навчальних закладів. В результаті було створено загальну систему вправ на розвиток іншомовного дискурсивного мовлення та ефективно апробовано під час практичних занять з фахового предмету «Професійна комунікація іноземною мовою» зі студентами різних спеціальностей в процесі онлайн навчання. Комплекс вправ було розроблено з урахуванням вищезазначених трьох основних етапів формування дискурсивного іншомовного мовлення студентів (підготовчий, тренувальний, творчий). Відповідно до цих етапів в нашому комплексі з'явилися три покрокові блоки вправ: 1) підго-

товчо-дискурсивні; 2) тренувально-дискурсивні; 3) творчо-дискурсивні вправи.

В площині онлайн спілкування ми орієнтувалися на підготовку до можливої професійної інтернет-комунікації (відео-конференції; листування через електронну пошту; робочі доповіді або презентації, робота по використанню аудіо- та відеоресурсів з професійною метою, телефонні розмови в популярних додатках Viber, WhatsApp, Telegram; дошки оголошень тощо).

Перший блок вправ спрямований на формування лінгвістичних навичок, основоположних для дискурсивного мовлення: знання термінології відповідно до типу дискурсу, вміння виокремлювати у будь-якій комунікативній ситуації її складові – мовленнєві події та мовленнєві акти – та асоціювати його з певним лінгвістичним навантаженням, володіння соціально-культурними знаннями про учасників дискурсу. В економічній сфері учасниками комунікативних ситуацій можуть бути як фахівці-економісти, так і представники бізнесу, представники академічних кіл, які займаються викладанням економічних дисциплін, представники засобів масової інформації, які займаються висвітленням питань економіки тощо. За твердженням І. Міщинської саме соціальні і культурні знання допомагають комунікантам відповідно застосовувати й інтерпретувати лінгвістичні форми (Міщинська, 2019: 79). Так, комунікативні професійні ситуації у сфері економіки та менеджменту є певною мірою прогнозованими, в контексті яких прослідковується певна термінологія, використання сталих виразів, особливий спосіб спілкування.

Таким чином, вправи підготовчого етапу націлені на формування пасивного фахового словника, лексичне наповнення якого має активізуватися і бути реалізованим на подальших етапах підготовки до дискурсивного мовлення. Вправи і завдання на цьому етапі підібрані так, щоб забезпечувати також соціокультурними знаннями і відомостями. В означеному контексті науковці наголошують, що використовуючи з дидактичними цілями англійські тексти професійно релевантних жанрів, таких як наукова стаття, стаття з довідника, діловий лист, фрагменти навчальних текстів, слід звернути увагу на низку конвенцій, притаманних британській професійній спільноті, наприклад, на суворі обмеження щодо вживання наказового способу, категоричності висловлювання, повного категоричного заперечення, уникання вживання слів з негативним значенням, заперечних часток, заперечних конструкцій тощо.

Приклади вправ підготовчого етапу демонструємо нижче:

Вправа 1. Which of the following sentences is formal and which is informal? What difference between them can you notice? 1) *They will be attending the meeting tomorrow (formal).* 2) *They'll attend the meeting tomorrow (informal).*

Вправа 2. Name conjunctions or adverbial phrases you know to connect ideas in the text (like *in other words, however, for this reason* etc.).

Вправа 3. Find the best linking words out of the choices given:

1) The new supermarket is so much cheaper than the one in John Street.

.... they do free home deliveries too (however, on the whole, furthermore).

2) ... television can be educational, I think it's better to read a book (on the other hand, even though, however).

3) So you can see there are both advantages and disadvantages of the new system for organising the timetable. ..., I would say it would be better to stick with the current system (on the whole, and, lastly).

Вправа 4. How do you understand the following phrases? Translate them into your native language:

1) *the staff members are not buying what the manager had to say;* 2) *the manager delivered a good message;* 3) *a well-oiled machine,* 4) *a smoothly running operation,* 5) *a spoke in the wheel,* 6) *a management toolbox.*

Одним із ефективних важелів дискурсивного мовлення є наявність логічності і послідовності викладу думки, що реалізується за допомогою відповідних слів-зв'язок: сполучників, сполучникових та прислівникових зворотів. В означеному контексті, на думку Джеремі Коая ефективним тренінгом можуть стати приклади з відсутністю зв'язних елементів тексту із подальшим завданням їх пошуку (J. Coay, 2021).

В нашому розумінні тренувально-дискурсивні вправи покликані імітувати невеликі за обсягом комунікативні ситуації, де чітко окреслена мета і завдання комунікантів. Лінгвістичний та соціально-культурний потенціал з попереднього етапу має бути максимально активізованим і задіяним. Приклади вправ цього етапу:

Вправа 1. Finish the sentences:

- I am contacting you for the following reason...
- I recently heard about ... and would like to know...
- Having seen your advertisement in..., I would like to...
- I would be interested in receiving...
- I received your address from ... and would like to...

Вправа 2. Write an e-mail to your boss and explain the reason for your being absent at the next meeting. Use the following phrases:

Dear Mr. Brown; I am writing to inform you that; I would like to request you; I can confirm my words; I would be grateful if you could; In addition to my explanations I would like to promise.

Вправа 3. What answer would you give to the following:

1) We are here to complain about your work.

2) I am afraid it would not be possible to change the time of the meeting.

3) Would you like us help you and explain how to sell goods over the Internet?

4) I will be pleased to learn that your salary is higher this month.

5) Could you send me the catalogue of the goods you produce?

Останній блок вправ, творчо-дискурсивні вправи, покликані узагальнити попередньо набуті знання з підготовчого і тренувального етапів та реалізувати їх у вільному як спонтанному, так і «попередньо продуманому» мовленні. Творчі вправи мають здебільшого дослідницький характер і передбачають роботу студентів з різними комунікативними ситуаціями, які вимагають саме дискурсивного мовлення.

Вправа 1. Imagine you are having a job interview, answer the following questions: 1) *Can you tell us a little about yourself?* 2) *What are your greatest strengths?* 3) *What are your biggest weaknesses?* 4) *What is your greatest professional achievement?* 5) *Why should we hire you?* 6) *What motivates you to do a good job?*

Вправа 2. Role-play the following situations:

1) *You are meeting the client for the first time.*

2) *You are asking your boss for a raise.*

3) *You don't want to be fired. Find proper words not to lose your position.*

4) *You must present your company's product to a potential customer so that he/she would buy it.*

Вправа 3. Give pros and cons to the following statements:

1) *Workers are more productive if they have 6-hour working day instead of 8-hour.*

2) *Regular exercise at work help people deal with stress much better.*

3) *I'm more productive when I'm working from home than in the office.*

Вправа 4. Create a business plan of your own and speak on it. Use the following questions as hints: *What is the name of your brand? What will you need*

to get started? How will your business make money? Who will be your customers? How will you reach your customers? How will you stand out from your competitors? What are the strengths and weaknesses of your business? What kind of atmosphere would you like to have in your office? What results will show your success?

Таким чином, останній етап є максимально творчим, тому переважно в завданнях необхідно запропонувати придумати, розв'язати проблемні, креативні ситуації лінгвістичного змісту. До цього типу вправ студентам пропонуються такі завдання: 1) скласти висловлювання за ігровою, уявною ситуацією, опорними планом; 2) відстояти і донести власну думку, судження, позицію; 3) скласти роздум за поданою тезою тощо.

Висновки. В контексті зазначеного вище можемо стверджувати, що формування дискурсивного мовлення студентів потребує поетапного підходу й має базуватися на шкільних знаннях (лінгвістична база та граматична основа) з іноземної мови. Покроковість підходу з поступовим опрацюванням комплексу дискурсивних вправ підготовчого, тренувального та творчого рівнів орієнтовані на формат онлайн-навчання, проте можуть бути використані і в умовах аудиторного навчання. Чинниками успішного оволодіння навичками дискурсивного мовлення виступають: формування пасивного фахового словника відповідно до обраного типу дискурсу з паралельним оволодінням супровідними соціокультурними знаннями на підготовчому етапі; реалізація лінгвістичних і соціокультурних знань на тренувальному етапі у невеликих за обсягом комунікативних ситуаціях, при чому основним завданням є формування навички активізувати лексичний запас у фразовій та понадфразовій єдностях з залученням лінгвістичних опор; розширення комунікативних ситуацій і творчих завдань на останньому етапі, що вимагає спонтанного і вільного мовлення у самопрезентації, діловому листуванні або телефонних розмовах, вміння переконувати і доводити власну позицію, креативного вирішення проблеми тощо. Онлайн площина уможливорює повсякчасне залучення до навчального процесу гейміфікації, аудіо-та відеоресурсів, спілкування в реальному часі з носіями мови, тож запропонований комплекс вправ може бути активно розширеним і вдосконаленим, саме в цьому вбачаємо перспективи подальших розвідок окресленого дослідницького напрямку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Загнітко А. Основи дискурсології. Науково навчальне видання. Донецьк: ДонНУ, 2008. 195 с
2. Лисенко О. До питання класифікації дискурсу в сучасному мовознавстві. *Науковий вісник Національного університету біоресурсів та природокористування України. Серія: Філологічні науки*. 2018. Вип. 281. С. 126–134.
3. Литньова Т. До питання формування іншомовної дискурсивної компетенції студентів. *Проблеми і перспективи актуалізації іншомовної комунікативної підготовки фахівців у XXI столітті : збірник матеріалів VI Всеукраїнського науково-практичного вебінару з міжнародною участю (27 листопада 2019 р.)*. URL: <http://eprints.zu.edu.ua/30354/> (дата звернення: 27.01.2023).
4. Міщинська І. Мовленнєві ситуації англomовного ділового дискурсу. *Сучасні дослідження з іноземної філології*. Випуск 17, 2019. С. 76–88.
5. Осаульчик О. Виховання «відповідального громадянина» в процесі оволодіння іншомовною мовленнєвою компетенцією. *Науковий вісник Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького. Серія: Педагогіка*. Том 1(14), 2015. С. 51–55.
6. Сологор І., Костенко В., Знаменська І. Дискурсивна основа навчання іноземних мов та її роль у формуванні комунікативної компетенції. *Викладання мов у вищих навчальних закладах освіти на сучасному етапі. Міжпредметні зв'язки*. Випуск 14. Харків, 2009. С. 117–123.
7. Gee, J. P. (2014) *An Introduction to Discourse Analysis: Theory and Method*. London: Routledge. 248 p.
8. Coay, J. (2021) What is Discourse Competence? URL: <https://www.edumaxi.com/blog/what-is-discourse-competence> (дата звернення: 20.02.2023).

REFERENCES

1. Zahnitko A. *Osnovy dyskursolohii*. Naukovo navchalne vydannia. [Basics of discourse science]. Scientific educational publication Donetsk: DonNU, 2008, 195 p. [in Ukrainian].
2. Lysenko O. Do pytannia klasyfikatsii dyskursu v suchasnomu movoznavstvi. [To the issue of discourse classification in modern linguistics]. *Scientific Bulletin of the National University of Bioresources and Nature Management of Ukraine. Series: Philological sciences*, 2018, Nr. 281, pp. 126–134 [in Ukrainian].
3. Lytnova T. Do pytannia formuvannia inshomovnoi dyskursyvnoi kompetentsii studentiv. [To the issue of formation of students' foreign language discourse competence]. *Problems and prospects of updating foreign language communicative training of specialists in the 21st century: collection of materials of the 6th All-Ukrainian scientific and practical webinar with international participation (November 27, 2019)*. URL: <http://eprints.zu.edu.ua/30354/> [in Ukrainian].
4. Mishchynska I. Movlennievi sytuatsii anhlomovnoho dilovoho dyskursu. [Speech situations of English business discourse]. *Modern research on foreign philology*. Nr 17, 2019, pp. 76–88 [in Ukrainian].
5. Osaulchuk O. Vykhovannia "vidpovidalnoho hromadianyna" v protsesi ovobodinnia inshomovnoiu movlennievoiu kompetentsiieiu. [Education of a responsible citizen in the process of mastering foreign language speech competence]. *Scientific Bulletin of Melitopol State Pedagogical University named after Bohdan Khmelnytskyi. Series: Pedagogy*. Nr 1(14), 2015, pp. 51–55 [in Ukrainian].
6. Solohor I., Kostenko V., Znamenska I. Dyskursyvna osnova navchannia inozemnykh mov ta yii rol u formuvanni komunikativnoi kompetentsii. [The discourse basis of foreign language learning and its role in the formation of communicative competence]. *Language teaching in higher education institutions at the modern stage. Interdisciplinary connections*. Nr 14, Kharkiv, 2009, pp. 117–123 [in Ukrainian].
7. Gee, J. P. (2014) *An Introduction to Discourse Analysis: Theory and Method*. London: Routledge. 248 p.
8. Coay, J. (2021) What is Discourse Competence? URL: <https://www.edumaxi.com/blog/what-is-discourse-competence>